

TERSCHELLING 1982

Vrijdag 24 september 1982 verzamelde zich een bont gezelschap op het pleintje bij het Raadhuis. Voor de twaalfde maal zouden we op weg gaan voor onze traditionele wadden-rit. De eerste jaren leek het nog noodzakelijk om vooral groen gekleed af te reizen, doch de vogels schijnen aan alle andere kleuren gewend te raken zo door de jaren heen.

De excursiepet van Dick Passchier was gelukkig nog steeds dezelfde, zodat het aanwezig melden geen probleem was. Toen Dick met een juichkreet schalde, dat alle 56 deelnemers aanwezig waren dook ieder als op Kommando in de voorbestemde auto, sommigen iets dichter opschuivend dan gepland was, omdat b.v. Willem Baalbergen zich niet opgegeven bleek te hebben.

Klokslag half vijf ging de hele karavaan richting Harlingen. Het mooie weer nodigde vele Torenvalken uit al "biddend" langs de wegen op jacht te gaan. Dat het al duidelijk najaar werd, bleek uit de grote weidechampignons, die boven Alkmaar de berm en het grasland tekenden.

Tegen zevenen scheepten we in op de Midsland nadat we eerst een kaartje voor de overtocht gekregen hadden. Dat was eenvoudig want we ontwaardden al snel de excursiepet bij de treeplank, waaronder Dirk met de 56 gele kaartjes wapperde. Hij voerde een laatste controle uit of iedereen wel op de goede boot stapte. Vlak naast de Midsland lag n.l. de boot naar Vlieland klaar, maar daar mogen we pas volgend jaar op.

Varend langs de Blauwe Slenk genoten we van de laatste lange zomertijd-avond van dit jaar. We zagen in de verte het eiland Griend, één van de weinige plaatsen waar de vogels de baas zijn in plaats van de mensen. Onvoorstelbaar is, wanneer je deze zandplaat met alleen het vogelwachtershuisje op palen ziet, dat het eiland vroeger andere tijden gekend heeft. In de 13e eeuw was dit eiland nog 165 ha groot met een flink dorp erop. Vele stormvloeden teisterden het eiland sedertdien, waardoor in de 18e eeuw het laatste huis verdween. In de jaren 70 van deze eeuw waren honderdduizenden kubieke meters zand nodig om het restant van dit unieke vogeleiland te behouden.

De ver reikende lichten van onze oudste nog werkende vuurtoren "de Brandaris" (zie plaatje op de vorige pagina) werden steeds feller door het vallen van de avond. De 46 m. hoge toren werd in 1593 door Amsterdammers gebouwd om de doorvaart naar die stad beter te kunnen begeleiden. Tot het graven van het Noordzeekanaal, waardoor Amsterdam een veel kortere verbinding met de zee kreeg, was de Brandaris dus één van de belangrijkste vuurtorens van ons land.

Aangekomen aan de wal, klommen we in de gereedstaande FRAM-bus die ons naar de andere kant van het eiland, naar Oosterend, bracht. Onderweg ontpopte Sjaan van Kekeran zich als een geniale genealoge, door snel alle familieverwantschappen te ontrafelen van de deelnemers. Dat bleken er tot haar verbazing veel te zijn..... Al zoekend probeerde ze zichzelf ook in dat geheel te plaatsen, maar verder als haar eigen gezin kwam ze niet. Blijf zoeken Sjaan...

Vorbij Oosterend, de naam zegt het al, houdt de bewoonde wereld bij de waddendijk op. Hoe vreemd het ook klinkt: ons onderkomen lag daar nog achter. Inderdaad, gewoon op de kwelder - onbeschermd tegen stormvloeden - staat daar de Wierschuur.

Hierin werd tot 1932 het wier gedroogd, dat daarna gebruikt werd als vulling in baby-matrasjes. Vroeger stonden er meer van die schuren op het eiland, maar die zijn na het verdwijnen van de wierdrogerij zelf zoetjesaan ook verdwenen. Alleen "onze" schuur is blijven staan en is door een enkele simpele ingreep verbouwd tot een al bijna even simpele kampeerboerderij.

Het water komt er uit de pomp(vrijwilligers aantreden!) en de verlichting bestaat uit gaslampen.

Ondertussen krabde Dirk zich onder zijn excursiepet om een "degelijke" indeling over de slaapzalen te krijgen. Anderen bleken daar een minder groot probleem van te maken.

Zaterdagmorgen was het Cramer die als eerste het niet langer uit kon houden in zijn bed. Hij zette een stevig pot koffie en probeerde een ieder uit zijn bed te krijgen met de mededeling dat het buiten regende. Dat lukte maar matig. Maar na het ontbijt bleek het droog te zijn en iedereen maakte zich excursie-gereed.

Vuurtoren-kenner Bert Cramer ging met een klein groepje richting Brandaris, de rest ging de Boschplaat op. We liepen langs de kwelderrand en we zagen links boven de Boschplaat zeer grote groepen Smienten. De mannetjes zijn makkelijk herkenbaar aan de grote witte vlek (spiegel) op hun vleugel en verder vallen ze op door hun lichte buik. De vrouwtjes zijn egaal donkerbruin. De duizenden Smienten vlogen regelmatig op uit de eendenkooien, die zich op de Boschplaat bevinden. Andere jaren waren we meestal enkele weken eerder op het eiland. Dan vlogen er geen Smienten op uit de kooien, maar vooral veel Pijlstaarten. Aan de andere kant, op het wad, waren het de Bergeenden die de boventoon voerden. Tienduizenden waren weer teruggekeerd uit het Duitse Waddengebied, waar zij gewoontegetrouw de ruimaanden juli en augustus doorbrengen. Wat onopvallend tussen de bonte bergeenden scharrelden nogal wat Zilverplevieren en Groenpootruiters. Onzichtbaar, maar door hun geluid onmiskenbaar aanwezig, waren de Wulpen. Een Bontbekplevier ging rustig en onverstoord zijn gang en bleef fouterageren, ook toen op korte afstand tientallen kijkers op hem werden gericht. Duidelijk waren de zwarte streepjes op de kop te zien en ook zijn kenmerkende vleugelstrepen werden nog even goed zichtbaar.

Rond de grote pollen Slijkgras lagen hele plakken Zeesla, die na afsterven meer op lappen plastic dan op een biologisch product lijken.

Esther en Lia vonden een kompaskwal, maar ze waren duidelijk minder onder de indruk van het zeldzame "vieze glibberding" dan de anderen.

Heel anders reageerden zij toen even verder op de grens van land en water een onafzienbare oranje-rode vlakte van alleen maar Zeekraal voor ons lag. Een grandioos beeld, om nooit te vergeten, al was het voor niet al te doorgewinterde waddengangers toen wel duidelijk, dat je op laarzen aanzienlijk verder komt dan op schoenen.

De diverse natte voeten werden snel vergeten toen zich een Lepelaar liet zien. Later zou vermoedelijk dezelfde Lepelaar nog voor paniek zorgen door over de Wierschuur te vliegen. Het was wel een zeldzame waarneming zo laat in het seizoen.

Hierna gingen we wat meer landinwaarts en aangekomen bij de eerste duintjes werden de lunchpakketten voor de dag gehaald. Helaas volgde een gedeelte van de groep een iets andere route en zij bleken nog ongeveer de helft van de lunchpakketten in hun bezit te hebben...

Dan eerst maar aandacht voor de karakteristieke zoutflora. Een meegezeulde alpenflora blijkt hier toch niet zo te voldoen. Laag over de grond jaagt een vrouwtje Blauwe Kiekendief, daar worden zelfs de allerslaperigsten weer wakker van. In de verte staat een eenzame Rotgans. Slachtoffer van de dit jaar ingestelde verjaag- en/of jachtpartijen? De Rotganzen zouden in het voorjaar te veel schade aanrichten aan de graslanden op het eiland en werden daarom verjaagd.

Na de lunch gingen we richting stuifdijk. Daar aangekomen, hadden we een prachtig uitzicht over de roodgroen gekleurde Boschplaat achter ons en de Noordzee met het uitgestrekte strand voor ons. Deze dijk is indertijd aangelegd om de Boschplaat -vroeger een zelfstandig eiland- met Terschelling

te verbinden en zodoende afkalving van het eiland tegen te gaan. Pas na de aanleg van de stuifdijk, verlandde de daar achter liggende zandplaat (Boschplaat) tot het huidige kwelder- en duinlandschap. De landschappelijke en biologische waarden ontwikkelden zich daarna tot zo'n uniek geheel, dat het gebied als enige in Nederland van de Raad van Europa de titel Europees Reservaat kreeg. Het immens grote natuurgebied voor ons, De Noordzee, bood ook een verrassing. Vlak boven paal 23 in de branding zagen we "iets" drijven. Na een tijdje turunen en spekuleren bleek het de kop van een Zeehond te zijn, die regelmatig boven water kwam. Het dier zwom westwaarts en wij besloten met hem mee te lopen. Terwijl op het strand vele Rosse Grutto's en ook wat Bonte en Drie-teenstrandlopers fourageerden, dook steeds rechts het zeehonden koppie weer op. Het strand zelf lag bezaaid met zeeklitten. Hiertussen vonden we een Wulk met daarin wat onfortuinlijk een nog levende Heremietkreeft. Er werd druk gefotografeerd en na bestudering werd het beestje weer in zee gegooid.

Tot paal 20 volgden we verder de kustlijn. Dit brede witte strand laat nog heel goed zien hoe de duinen gevormd worden van nietige zandkopjes tot hoge aaneengesloten rijen. Weer boven op de stuifdijk aangekomen dacht Cees Verweij een groepje IJsgorzen in een Vlier te zien zitten. Daar ook Cees nog wel twijfels had en gorzen nu eenmaal moeilijk te determineren zijn, werden de vogelgidsen geraadpleegd. Een

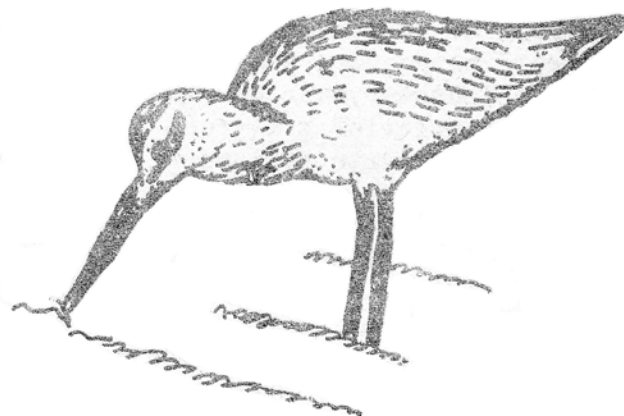
onduidelijk zwart driehoekje op de borst bleek uiteindelijk de ware naam van de vogeltjes te verraden; het waren Rietgorzen. Zwervend door vele duinpannen met o.a. Parnassia en al uitgebloeide Moeraswespenorchissen bereikten we aan het eind van de middag weer de Wierschuur.

Chefkok Adriaan Vink had al eerder afgehaakt en stond in een dampende keuken in een soort teilpan, zijn patent, de overbekende wadden-macaroni te bereiden. Dat zijn kookkunst gewaardeerd werd, bleek toen nog niet iedereen voor de eerste ronde gekregen had, degenen voor de tweede ronde al weer in de rij stonden. Het eten aan de lange tafels met het schemerige gaslicht, deed mij denken aan de Aardappeleters van Van Gogh. (honderd jaar geleden), al zeg ik er meteen bij, dat ons bord wel wat beter gevuld was.

Die avond bleef iedereen in de Wierschuur en er werd druk gedobbeld, geklaverjast, geëzeld en gepraat, waarbij de steeds weer droge kelen zeker niet vergeten werden. Naarmate de avond vorderde ontstond aan één tafel de afdeling sterke verhalen onder leiding van Cees en Wies. Twijfelaars, Ierse ambassadeurs, de moeder van de zeven smarten en vele anderen vormden met vele anderen een bonte stoet van passanten. Met een extra uitsmijter besloot de voorzitter de geslaagde avond, waarna ieder voldaan ter bedde ging.

Zondagmorgen gingen de meesten een fiets huren om ook de polder, het heggelandschap, de duinen en de dorpen wat nader te verkennen.

Enkelen wandelden liever, zoals Hein en Ria Alkemade. Ze hadden bramen ontdekt in de duinen. Dat ze niet overdreven hadden gedaan over hun vondst, bleek wel toen ze terugkwamen, want ze hadden een oogst zo groot dat de Betuwe-fabrieken er wel een jaar lang jam van konden maken.

Rosse grutto

In de polder zaten opvallend veel watersnippen (groepen tot 100 ex.) Goudplevieren waren er ook, die in grote groepen zaten te wachten tot het water weer zakken zou, zodat ze weer konden gaan voedsel zoeken op het wad.

Interessant was ook de late waarneming van een Gierzwaluw (25 sept) die vermoedelijk net als de Lepelaar door het mooie najaar was blijven hangen. Het heggenlandschap bestaat uit kleine bouw- en graslandpercelen omringd door boomhagen van voornamelijk Elzen. Het zijn ideale plaatsen om trekkende kleine zangvogels waar te nemen. Jan Veefkind en ik ontdekten op een klein moestuintje zo'n 20 rustende Paapjes, terwijl in de hagen eromheen veel Roodborstjes, Winterkoningen, Koolmezen, Vinken en Kepen zaten. Plantenminnaars zochten naar gentianen in een duinpan.

Tegen drie uur keerde een ieder terug naar de Wierschuur, om zich klaar te maken voor de terugtocht en ook de kampeerboerderij weer schoon en opgeruimd achter te laten.

Dirk Passchier werd gehuldigd voor de perfecte organisatie. (reeds 10 jaar)

Bij de bushalte werden we vermaakt door John de Ridder die ons liet zien (aangevuurd door Esther en Lia) hoe je op een surfplank kunt staan en hoe je er vervolgens ook nog af kunt vallen.

Tijdens de terugtocht naar Harlingen hielden velen zich bezig met het voeren (hangt er geen bordje meer: "verboden te voeren"?) en fotograferen van Kokmeeuwen en Zilvermeeuwen.

Een ieder dankte Dirk aan de wal voor alle goeds. Het was het einde van een vogelrijk, regenrijk en oergezellig Weekend.

Gierzwaluw

Hein Verkade
